

ויזרע יצחק

שנה ה'

פרשת "ויקהל-פקודי"/"החודש"	יוצא לאור ע"י מדרשת	זמני השבת	י"ב	ת"א	חיפה
הפטרה: "כה אמר ה'"	"ויזרע יצחק"	פניסה	17:07	17:24	17:12
כז' אדר תשע"ג	ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	יציאה	18:19	18:21	18:20
		ר"ת	19:00	18:57	18:58

הג'גים לפרשת השבוע

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (שמות ל"ה א)

לפי הרמב"ן בא הכתוב שלפנינו לאסור גם מלאכת אוכל נפש בשבת, לאחר שאמר הכתוב: "כל העושה בו מלאכה יומת", הוסיף ופירש "לא תבערו אש" כשכוונת הכתוב היא שלא יבערו גם אש לאפות לחם ולבשל בשר כי האש היא צורך להכנת כל מאכל. והוצרך הכתוב לומר כן מפני שלא נאמר "העושה בו כל מלאכה" כפי שנאמר בעשרת הדברות "לא תעשה כל מלאכה" (שמות כ"י), אלא נאמר "מלאכה" סתם, אפשר היה להוציא מכלל האיסור את מלאכת הכנת אוכל נפש, כפי שנאמר בחג המצות: "לא תעשה מלאכה" (דברים ט"ז ח) ואין אוכל נפש בכלל האיסור, לכן הזכיר הכתוב בפירוש שאף הכנת אוכל נפש אסורה בשבת.

"והנשואם הביאו את אבני השוהם" (שמות ל"ה כו)

"לפי שנתרשלו בנדבה זו ולא הביאו נדבתם כי אם לבסוף על כן נחסר אות יו"ד משמם והנשואם חסר כתיב" (מדרש) ה"כלי יקר" מבאר החסרון של האות יו"ד מהנשיאים בכך שכל מטרת מעשה המשכן היא לכפר על מעשה העגל, שבגיננו נגרמה שבירת הלוחות ופריחת האותיות הקדושות מהן. וידוע שלאותיות יש יותר קדושה מאשר ללוחות עצמן ולכן הביאו כל העם את נדבתם משלושה עשר הדברים האמורים בפרשת תרומה, "זהב וכסף ונחשת...", שיכפרו להם על אשר גרמו לפריחת האותיות מהלוחות, כנגד שלוש עשרה המדות שהתורה נדרשת בהם, היות וכך, לא היו הנשיאים יכולים להביא עוד שום דבר נדבה המתייחס אל הכתב של הלוחות שהוא עיקר התורה, לכן והוצרכו הנשיאים להביא "שתי אבני שוהם" לכפרה על שבירת שתי אבני הלוחות, אך כפרה זו אינה חשובה כל כך כמו כפרת העם על כן נחסרה האות יו"ד משמם של הנשיאים כי לא היה להם חלק באותה כפרה הבאה על הכתב של עשרת הדברות, דהיינו האותיות הפורחות.

"ולא תהיה נתן בלבבו" (שמות ל"ה ל"ד)

מבאר ה"אור החיים" הקדוש שמלבד חוכמתו הפלאית והעצומה של בצלאל, שהיה מלא "בחכמה בתבונה ובדעת", מלמד אותנו הכתוב על תכונה מיוחדת נוספת שהיתה לבצלאל וזו היכולת להעביר את הידע לשאר העובדים ולתלמידים בצורה ברורה ומובנת, "ולא תהיה נתן בלבבו", משום שיש הרבה חכמים שתהיה חכמתם בלבם בלבד, אך אין הם יודעים ללמד אותה ולהעביר אותה לתלמידים. מוסיף ה"אור החיים" הקדוש שבניגוד למה שנאמר בגמרא "של בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים, של בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת הוגרס בן לוי היה יודע פרק בשיר ולא רצה ללמד בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב" (יומא לח). בא הכתוב להודיענו שבצלאל היה מורה ומלמד את כל מי שהיה מעוניין ללמוד.

"אלה פקודי המשכן אשר עבדת... עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן" (שמות ל"ז כ"א)

"משכן העדות - עדות לישראל שמחל הקב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכינתו ביניהם" (רש"י)

מה הקשר בין העדות שמחל הקב"ה על מעשה העגל לכך שעבודת הלויים היא ביד איתמר? מסביר ה"משך חכמה" שהכתוב בא ללמדנו שאף על פי שמחל הקב"ה לישראל על חטא העגל בכל אופן לא חזרו הבכורים לכהונתם ומי שעבד את עבודת המשכן היו הלויים, וכמו שאמרו חז"ל שכהן שזבח לעבודה זרה אין קרבנו ריח ניחוח, ואפילו אם שב בתשובה הרי הוא כבעל מום שאינו ראוי עוד לעבודה ולא תועיל העבודה שחזר בתשובה.

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעלוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

דוד בן חיים ובריינרל ז"ל נלב"ע ב' אלול תשע"ב איריס בת מלכה ז"ל נלב"ע כא' אב תשע"ב תנעב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
תנעב"ה

חביבה חיה בנימין בת גורג'ה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

לא לשמור על קדושת הגליון

"ישות ימים תעשה מלאכה" (שמות לה: ב)

הכתוב חוזר ומזהיר על שמירת השבת מיד אחרי מעשה העגל, האם יש משמעות לחזרה על אזהרה זו דווקא כעת? מתרץ ה"שארית יעקב" שהאזהרה על השבת נחוצה דווקא כעת לאחר חטא העגל לפי מה שאמרו חז"ל "כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלים לו" (שבת קיה:). לכן הקהיל משה את בני ישראל ואמר להם: נכון שחטאתם חטאה גדולה ועבדתם עבודה זרה על ידי חטא העגל, אך אם תשמרו את השבת כהלכתה הקב"ה ימחל לכם על חטא זה.

"ויבאו האנשים על הנשים" (שמות לה: כב)

מבאר ה"חידושי הרי"ם" שבנדבכת המשכן משום תשובה למעשה העגל. וידוע מה שאמרו חז"ל: "מקום שבעלי תשובה עומדים שם אין צדיקים עומדים שם" (סנהדרין צט.). ועוד ידוע שהנשים לא הסכימו לתת את תכשיטיהן לצורך הכנת העגל, אם כך, האנשים, שחטאו במעשה העגל ונעשו כעת בעלי תשובה, הם היו במדרגה גבוהה יותר מהנשים שלא השתתפו במעשה העגל. לפיכך נאמר: "ויבאו האנשים על הנשים", שהיו למעלה מהן.

"ויצו משה... ויכלא העם מזהביא" (שמות לו: ו)

לפי החתם סופר, בא הכתוב לומר, שגם על מצוה זו, "ויכלא העם מזהביא", קבלו בני ישראל שכר, כלומר בני ישראל התכוונו להביא עוד תרומה למשכן והיה זה לשם מצוה, אמנם הם בסופו של דבר לא הביאו את התרומה שהתכוונו אך היה זה רק משום ציווי של משה שלא יביאו עוד, והם לא שמחו על הפטור שקבלו מלהביא את התרומה, אלא אדרבא, הם רצו להמשיך ולהביא יותר, אלא שמה ציוה שלא יעשו עוד מלאכה.

"ויעש את המנורה זהב טהור מקישה עשה את המנורה" (שמות לו: ז)

במדרש מובא שהמנורה נעשתה מאליה. "לפי שהיה משה מתקשה בה, אמר לו הקדוש ברוך הוא: השלך את הככר לאור והיא נעשית מאליה" ונשאלת השאלה: אם אמנם המנורה נעשתה מאליה, לשם מה הראה הקב"ה למשה את מעשה המנורה, הרי בין כך ובין כך לא יעשה אותה משה אלא היא תיעשה מעצמה? מתרץ ה"שפת אמת" שניתן ללמוד מכאן יסוד גדול בעבודת ה'. והיסוד הוא שכאשר האדם מתאמץ ועושה ככל יכולתו את מעשה המצוה, אזי אף את אותו החלק שאין בכוחו לעשות, יזכה שיעשה מעצמו, ומובטח לו שהדבר ייעשה בידי שמים.

"אלה פקודי המשכן ממשכן העדת אשר פקד על פי משה" (שמות לו: כא)

שואל רבינו יוסף חיים בעל ה"בן איש חי" הלוא ידוע הכלל ש"אין הברכה שורה אלא בדבר שאינו שקול ומדוד ומנוי" אם כך כיצד מנו ופקדו את החשבונות של בני המשכן, ולא חששו לנזק העלול להיגרם לעם ישראל? ומתרץ על פי מה שאמרו חז"ל במסכת יומא על הכתוב בתחילת ספר יהושע: "והיה מספר בני ישראל כחול הים" כלומר ניתן לספור את בני ישראל, ומצד שני נאמר בהמשך "אשר לא ימד ולא יספר" כלומר לא ניתן לספור את בני ישראל, סתירה? וכך תירצו חז"ל את הסתירה: "לא קשיא, כאן בידי אדם כאן בידי שמים". כלומר בספירה רגילה של בני האדם עלול הדבר לגרום לנזק, אך ספירה בידי שמים אינה פוגמת בברכה השורה בה. אם כן, ספירת חשבונם של כלי המשכן, היתה "בידי שמים", מצד שני טעמים: ראשית, "המשכן" של משה היה מחובר וקשור ל"משכן" שלמעלה בשמים כמפורש בזוהר הקדוש כך שהמשכן אינו מציאות שבתחתונים, אלא כאילו הוא קיים ועומד בעליונים אין חל שום נזק ופגם. דבר נוסף הרי משה רבינו, שהשכינה מדברת מתוך גרונו, הוא זה שספר וחישב את כל המשכן, וכל דיבור היוצא מפי משה כאילו הוא יוצא מהקב"ה, וכמו שאמרו חז"ל שבעניין זה נבדלה דרגת נבואתו של משה ביחס לשאר נביאי ישראל, שהם אמרו "כה אמר ה'", ואילו משה היה אומר "זה הדבר אשר ציוה ה'", מפני שהשכינה היתה מדברת מתוך גרונו. ממילא היתה ספירתו ומניינו "שמימית" שלא חל בה שום נזק. כעת נבין את לשון הכתוב, המדגיש את שני הדברים שהגנו על הברכה שבכלי המקדש. "אלא פקודי המשכן" מדוע לא חששו לספור אותם? מפני שהוא "משכן העדות" המקביל למשכן של מעלה, ואין זה דבר גשמי כלל. ובנוסף לכך "אשר פוקד על פי משה" - שכל דיבוריו היו שמימיים, ובלתי מזיקים את הברכה השורה בהם.

"ובהעלות העץ מעל המשכן יסעו בני ישראל" (שמות לו: לו)

מדייק הספורנו מהכתוב שהשכינה שרתה באופן קבוע במשכן, ולא היתה מסתלקת משם רק כאשר היו בני ישראל צריכים לנסוע. ומציאות זו לא חזרה על עצמה לא כאשר היה המשכן בשילה, לא בבית המקדש הראשון, ולא בבית המקדש השני. אך מציאות זו תחזור בזמן בית המקדש השלישי, שיבנה בקרוב, כמאמר הנביא: "ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה" (זכריה ב' ט).

לרפואת כל חולי ישראל ובכללם:

הרה"ג משה חזקיהו שליט"א בן שרה, הרב חיים פרץ שליט"א בן מרים, אליהו בן אסתר, נעם אברהם בן רויטל.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק" (כולל מנחה וערבית) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו טלפון לפרטים: 052-3268315